

Beogradski fond za političku izuzetnost
Belgrade Fund for Political Excellence

POGLED PREKO HORIZONTA:

Suočavanje sa izbegličkom i migrantskom krizom

Uz podršku:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Pod okriljem:

Beogradski fond za političku izuzetnost
Belgrade Fund for Political Excellence

POGLED PREKO HORIZONTA:

Suočavanje sa izbegličkom i migrantskom krizom

Pogled preko horizonta: SUOČAVANJE SA IZBEGLIČKOM I MIGRANTSkom KRIZOM

*Zapisnik, zaključci i preporuke sa međunarodne ekspertske radionice
Beograd, 10-11. mart 2016.*

U organizaciji Beogradskog fonda za političku izuzetnost, u partnerstvu sa Asocijacijom za Jugoistočnu Evropu
Uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija
Pod okriljem nemačkog predsedavanja OEBS-om 2016. godine

Sukobi koji se odvijaju u oslabljenim državama severne Afrike, Bliskog istoka i centralne Azije (Libija, Sirija, severni Irak, Avganistan), primorali su milione ljudi da se pokrenu. Svedoci smo masovne i složene migracije duž „balkanske rute“ i preko Mediterana, koja verovatno nije viđena od 1945. godine.

Među ovim ljudima se nalaze izbeglice koje beže iz ratom razorenog Sirije i severnog Iraka, ali i ekonomski migranti. Ono što je ovim ljudima zajedničko jeste traganje za boljim i bezbednjim uslovima života. Sliku očaja upotpunjava prisustvo velikog broja žena i dece, kojima preti da postanu žrtve široko raširenih kriminalnih mreža. Sve veći broj migranata koji još od „arapskog proleća“ traže azil u EU, dostigao je 1.2 miliona u 2015. S druge strane, broj ljudi koji su se

udavili u visokorizičnim prelascima preko Mediterana porastao je na 2.500.

Utvrđeno je postojanje nekoliko „okidača“ migrantske krize, koja je počela u letu 2015. S jedne strane, makedonske vlasti su donele odluku da dozvole tranzit migranata, na taj način čineći privlačnjom „balkansku rutu“, koja je mnogo kraća i manje opasna. Drugi činilac koji je stupio na scenu bila je percepcija samih migranata, zasnovana na delovanju kancelarke Merkel, koja je izjavila da izbeglice iz Sirije neće biti vraćene natrag. Odluka Bašar Al Asada da proširi regrutaciju navela je mnoge protivnike njegovog režima da napuste Siriju.

EU nije uspela da ponudi sveobuhvatan odgovor na datu situaciju, imajući u vidu različite stavove država Unije. Državama jugoistočne Evrope bio je prioritet da ubrzaju prolaz migranata kroz svoje teritorije, i svaki pokušaj ograničavanja ovog procesa (poput pokušaja Mađarske da zatvori granice) bio je dočekan jakim diplomatskim reakcijama susednih zemalja.

Odnosi Hrvatske i Srbije, kao i Hrvatske i Mađarske, pali su na niske grane u okolnostima tajnih transfera grupa migranata preko granica pod okriljem noći. Neke zemlje su odlučile da podignu ograde kako bi zaustavile priliv migranata, počev od Mađarske, pa do Slovenije i Austrije.

Širom Evrope stranke (ekstremne) desnice videle su ovo kao priliku da izvuku korist za sebe, igrajući na kartu ugroženog identiteta. Stranke centra su pristupile ovoj krizi kao da je u pitanju prirodna katastrofa- verujući da će proći i ne razrađujući strategiju integrisanja preko milion ljudi koji se trenutno nalaze u EU.

Ovo je povećalo pritisak na zemlje jugoistočne Evrope, čiji građani ilegalno žive u EU. Osim što moraju da nastave da zbrinjavaju, i kako mnogi prepostavljaju- da izdržavaju hiljade ljudi zaglavljenih na „balkanskoj ruti“, ove zemlje se suočavaju sa ubrzanim povratkom hiljada sopstvenih građana koji su ekonomski migranti. Njihova integracija u siromašna društva Balkana, koja su izašla iz sukoba, pokazala se kao veoma problematična 2011-2012, i nema naznaka da će sada stvari biti drugačije.

U uslovima migrantske krize, široka lepeza organizacija i inicijativa civilnog društva našla se u situaciji da rešava ovaj problem. Od pružanja direktne pomoći do kampanja za podizanje svesti, pokazujući solidarnost sa „ljudima u pokretu“, dobrotoljci su pokušavali da nadoknade ono što je nedostajalo u odgovoru države i međunarodne zajednice. Međutim, osim međunarodne konferencije koju je organizovala Grupa 484 u oktobru 2015, nije bilo koherentnog pokušaja povezivanja zainteresovanih strana koje bi mogle ponuditi moguća rešenja za probleme kao što su omogućavanje boravka migranata i njihovog kasnijeg prelaska granica, readmisija, „podela tereta“, integracija. Naša je namera kao organizatora ove radionice da pronađemo ova rešenja.

Slede zapisnik, zaključci i preporuke **međunarodne ekspertske radionice za regionalni pristup rešavanju migrantske krize** u jugoistočnoj Evropi.

1. Sadašnja situacija:

REAKCIJE ŠIROM EVROPE NA IZBEGLIČKU I MIGRANTSku KRIZU

(Izlaganja učesnika: Aleksandra Štiglmajer, Franc-Lotar Altman i Katerine Volard; uz doprinos Tobijasa Flesenkempera, Hansa Fridriha Šodera, Vladimira Petronijevića, Sonje Liht i Hansjerga Breja)

ŠTIGLMAJER: Postoje dve konkurentske vizije u EU u pogledu izbegličke krize, a to su „vizija Merkelove“ i „Orbanova vizija“. Prva se zalaže za poštovanje međunarodnih humanitarnih obaveza i protivi se granicama i zidovima. Ova vizija odbacuje bilo koje gornje granice broja izbeglica koje Evropa treba da primi. Ona se takođe protivi tome da se sa izbeglicama postupa loše kako bi se odvratili od dolaska. Vizija Merkelove pokušava da pronađe „rešenje na nivou EU“ i naglašava važnost bavljenja korenom problema, kao i važnost zaštite spoljnih granica i smanjenja priliva izbeglica. Jedan od apela ove vizije je da nelegalnost treba zameniti legalnošću.

„Postoje dve konkurentske vizije u EU u pogledu izbegličke krize, a to su „vizija Merkelove“ i „Orbanova vizija“.

Ovoj viziji suprotstavljena je Orbanova vizija. Ona izbegličku krizu vidi kao masovnu invaziju. Prošle godine je Orban istakao da će se broj izbeglica povećavati, i da su to ljudi koji su odgajani u drugoj veri i radikalno različitoj kulturi. Po njegovom mišljenju, sve to je suprotno identitetu EU, koji je ukorenjen u hrišćanstvu. Orban je takođe govorio u prilog granica. Za njegovu političku viziju ovo je prilika da obnovi prestižnu privlačnost hrišćanskog identiteta, nasuprot liberalnom identitetu.

U septembru 2015, Evropska inicijativa za stabilnost (ESI) je razradila plan po kome Nemačka treba da se obaveže da će naseljavati 500.000 izbeglica godišnje iz Turske, zajedno sa drugim državama članicama na dobrovoljnoj osnovi. Istovremeno, Turska treba da se obaveže da ponovo prihvati svakoga ko stigne do grčkih ostrva, na osnovu koncepta bezbedne treće zemlje.¹ U skladu sa ovim konceptom, izbeglice koje pristignu u Grčku bivaju upitane da li žele azil, i ako odgovore potvrđno, grčke vlasti moraju da ispitaju zahtev za azil i donesu odluku da li je Turska bezbedna za tražioca azila o kome je reč. Ako se utvrdi da je Turska sigurna zemlja, tražilac azila se može vratiti. U skladu sa grčkim zakonima, tražilac azila ima rok od 15 dana da se žali na takvu odluku i može ostati u Grčkoj dok se njegova žalba ne reši.

U svojim izveštajima ESI naglašava potrebu da se poboljšaju uslovi za izbeglice u Turskoj, što konkretno znači punu primenu Zakona o strancima i međunarodnoj zaštiti iz 2013. UNHCR je hvalio ovaj zakon, jer on uspostavlja razliku između izbeglica iz EU i izbeglica izvan EU, pošto je Turska uvela geografsko ograničenje na Konvenciju o statusu izbeglica. Međutim, u zavisnosti od realizacije, ova razlika može biti samo simbolička. Problem je u tome što se ovaj zakon još uvek ne primenjuje u potpunosti. U skladu sa zakonom, ova zemlja je uspostavila novi državni organ koji treba da rešava zahteve za azil; Turska još uvek nije usvojila sve neophodne podzakonske akte, naročito one koji regulišu pristup tržištu rada, socijalnim službama, smeštaju i humanitarnoj pomoći.

Ako bi se izbeglice vraćale sa grčkih ostrva u Tursku,

one bi uskoro prestale da dolaze na grčka ostrva. Zašto bi bilo ko rizikovao život i plaćao krijumčarima da bi na kraju bio враћен posle nekoliko nedelja.

Međutim, ovaj dogovor mora biti propraćen preseljenjem velikih razmara izbeglica iz Sirije, iz Turke u EU, jer EU ima obavezu prema izbeglicama, ona mora da pokaže saosećanje i podeli teret sa Turskom koja je primila 2.7 miliona izbeglica iz Sirije. Ovaj dogovor može da uspe jedino ako readmisija izbeglica sa grčkih ostrva ide u tandemu sa legalnim preseljem izbeglica iz Turske u EU.

Evropska komisija sada razmatra da se podstakne raspodela preseljavanja izbeglica na međunarodnom nivou, oko koje su se države članice saglasile u julu prošle godine. Svake godine UNHCR preseli oko 100.000 ljudi iz svih krajeva sveta. Države članice EU nisu primale veliki broj ljudi (u prošlosti su primale oko 4.000-6.000 ljudi godišnje). Prošlog jula, one su se saglasile da će povećati taj broj na 9.000 ljudi godišnje. Ali to za sada neće biti dovoljno. Stoga je ohrabrujuća činjenica da grupa zainteresovanih zemalja EU – koalicija voljnih država – razmatra da primi mnogo više ljudi, na stotine hiljada godišnje.

U osnovi, željeni rezultati bi bili da su životi izbeglica spasi, jer neće vise koristiti opasan i ilegalan prelaz preko Egejskog mora, da se odgovornost za sirijske izbeglice deli sa Turskom i među državama članicama, i da nelegalna kretanja ustupe mesto organizovanom i bezbednom kretanju ka EU. Ovo zahteva stvaranje boljih uslova za izbeglice u Turskoj, uz značajnu finansijsku pomoć EU – 6 milijardi evra – kao i kroz podsticanje Turske na druge načine, kao što je na primer bezvizni režim. Generalno ovaj pristup bi takođe sačuvao Konvenciju o status izbeglica i zaustavio jačanje antiliberalnih snaga u EU.

FLESENKEMPER: Mnogi razgovori se vode izvan evropskog institucionalnog okvira, kao što je to bio slučaj sa izjavom od 7. marta u vezi sa „koalicijom spremnih“. I poslednji put kada je evropski institucionalni okvir korišćen (u oktobru mesecu) – radi donošenja odluke o premeštanju- on je zapravo u velikoj meri suprotstavio učesnike- naročito ako uzmete u obzir promenu stava

¹ Koncept koji postoji u zakonima o azilu EU; bezbedna treća zemlja je ona zemlja u koju jedna država može vratiti tražioca azila u cilju rešavanja njegovog zahteva za azil.

Suočavanje sa izbegličkom i migrantskom krizom

ALTMAN: Godine 2015. Nemačka je primila skoro 500.000 zahteva za azil koji su prvi put podneti. U to vreme, 35.9% tražilaca azila bilo je iz Sirije, pri čemu su zahtevi tražilaca iz zemalja zapadnog Balkana (Albanija, a naročito Kosovo) činili 20% svih obrađivanih zahteva.

Situacija se promenila 2016. Još uvek postoji priličan broj zahteva za azil (67.000), ali zahtevi tražilaca iz zemalja zapadnog Balkana i dalje i te kako postoje. Sada tražioci iz tri zemlje – Sirije, Iraka i Avganistana čine 77% svih zahteva. U februaru 2016, Nemačka je donela odluku o 51.000 zahteva, od kojih je 65% bilo rešeno pozitivno- što je imalo za ishod davanje azila u skladu sa Ženevskom konvencijom o statusu izbeglica. Pored zapadnog Balkana, nemačka vlada je stavila neke afričke zemlje (Alžir, Maroko i Tunis) na spisak bezbednih zemalja, što olakšava brže donošenje odluka o neprihvatanju. Spisak je proširen na zemlje poput Avganistana i Pakistana, pri čemu ljudi koji dolaze iz ovih zemalja sada imaju minimalne šanse da dobiju azil.

Granice nisu u potpunosti zatvorene, i još uvek ima 3.000-5.000 ljudi koji pristižu u Nemačku svakoga dana.

Kako bismo shvatili koliki su ljudski resursi potrebeni u ovoj krizi, moramo znati da je Savezna kancelarija za migracije i izbeglice u januaru 2015. imala 2.500 zaposlenih, dok se samo ove godine ovaj broj skoro utrostručio- sada tu radi 6.300 ljudi koji se bave samo zahtevima za azil. Prošle godine je potrošena 21 milijarda evra za rešavanje izbegličkog pitanja, pri čemu je svaki izbeglica koštao Nemačku 30.000 evra. Ovaj iznos takođe pokriva troškove administracije, kurseva jezika, itd. Postoji 20.000 nastavnika jezika, koji pokušavaju da izbeglice nauče nemačkom jeziku, kako bi se premostio jaz u komunikaciji.

Ako Nemačka treba da očekuje milion izbeglica godišnje počev od sledeće godine, do 2020. stvarna cena politike „otvorenih vrata“ bi dostigla 55 milijardi evra, što je 2% sadašnjeg bruto domaćeg proizvoda Nemačke. Istovremeno, Savezna kancelarija za migracije i izbeglice bi mogla pronaći privremeno zaposlenje za 300.000 ljudi- što je samo trećina migrantske populacije koja pristiže.

Postoje dve važne političke implikacije ove situacije. Prva se odnosi na početni period, kada je postojala klima dobrodošlice za izbeglice. Ove godine se situacija promenila u pravcu skepticizma i straha, koje podstiču dva pokreta. Prvi je PEGIDA (Evropske patriote protiv islamizacije Zapada), koji organizuje demonstracije svakog ponedeljka u različitim gradovima Nemačke, dok je drugi pokret politička stranka AFD (Alternativa za Nemačku). AFD je postala realni politički činilac. To je populistička desničarska stranka, koja je već zastupljena u pet nemačkih pokrajina. **Najveći problem je to što je uspon AFD-a učinio da ekstremizam postane društveno prihvatljiv u Nemačkoj.**

„Nemačka je postala izolovana u EU“.

VOLARD: Kreiranje politike EU po ovom pitanju je postalo i disfunkcionalno i iracionalno. Oni (briselske institucije) su na režimu rada za krizne situacije.

Plan EU za migracije predstavlja je poslednji ozbiljan pokušaj Evropske komisije da izloži i usmerava rešenje balansiranim pristupom. Iz ugla Evropskog saveta za izbeglice i prognane (ECRE), ono što se sada događa predstavlja niz odgovora iz različitih zemalja, koji su u mnogim slučajevima nezakoniti zato što nemaju nikakvo jasno zakonsko utemeljenje. Ovi odgovori su unilateralni, u nekim slučajevima bilateralni i multilateralni, što podrazumeva koaliciju spremnih aktera koji se ujedinjuju. **Stoga je potrebno da mi okarakterišemo postojeću situaciju kao krizu politike, a ne izbegličku krizu.**

Čak ni javnost u EU nije neprijateljska, sigurno ne po pitanju izbeglica. Većina i dalje podržava zaštitu izbeglica. Ljudi su više zabrinuti zbog nesposobnosti rešavanja problema nego zbog prisustva migranata. **Moramo podvući da već dugo vremena ne postoji primena zajedničkog sistema azila EU.** Jedan aspekt

toga je nepostojanje ekvivalencije u različitim državama članicama, što dalje uzrokuje utrkivanje država u tome koja će manje ljudi primiti. U EU ne postoji politički legitimitet, zbog čega politički lideri i političke stranke ne uživaju poverenje, a stope odobravanja njihove politike su tako niske da je sama situacija neodrživa.
Ova (izbeglička) kriza je manifestacija te dublje krize.

Što se tiče procesa proširenja, on je doveo do klišea šire, ali ne i dublje Evrope. I taj proces ima veze sa ekonomskim razlikama koje su uporno opstajale, uprkos procesu proširenja. Postoji strah među državama članicama da će prihvatanje izbeglica uticati na njihove vitalne interese ekonomske mobilnosti.

„Pitanje je šta će EU postati u situaciji gde standardi ljudskih prava i poštovanje međunarodnog prava nestaju pred našim očima?“

Što se tiče razloga zabrinutosti ECRE zbog izbegličke krize, prvi je podizanje ograda i zidova kako bi se ljudi sprečili da uđu. Naime, podizanje ograda i zidova vodi ka nezakonitim praksama prepustanja politike azila graničnoj policiji. Drugi razlog za zabrinutost je situacija u Grčkoj. Vidimo da se razmatra plan dugoročnog zadržavanja ljudi u Grčkoj i da humanitarna kriza već postoji. Treći razlog se odnosi na dogovor između EU i Turske. **ECRE smatra da to predstavlja prebacivanje odgovornosti EU na Tursku, što znači da se radi o najnižim standardima.** Postoje još neki činioци, jer Turska već ima 2.7 miliona izbeglica i nije bezbedna zemlja. Takođe je problem to što skoro 700.000 sirijske dece nema pristup obrazovanju. **Zapravo, ovo je**

dogovor zasnovan na razmeni i deo je šire transakcije između EU i Turske. Ne postoji pravna osnova da se bilo ko vrati u Tursku, osim ukoliko ih turski brodovi ne pokupe u turskim vodama.

Svedoci smo mnogih nezakonitih i neetičkih predloga koji se iznose. Međutim, postoje i neke pozitivne sugestije usmerene ka zaustavljanju nezakonitih praksi na granicama, „odgurivanja“ i selektivnog prihvatanja. Doktrina „kriznih tačaka“ mogla bi biti korisna, ali u ovom trenutku postoji rizik da krizne tačke mogu postati pravne crne rupe. **Moramo osigurati pravnu pomoć u kriznim tačkama i ograničiti međunarodne zakone na model kriznih tačaka (žarišta).**

Druga predložena mera je humanitarni odgovor, koji predstavlja ključni aspekt. Po prvi put EU predlaže humanitarni instrument u okviru EU i ovaj proces se mora ubrzati kako bi se situacija u Grčkoj olakšala. **ECRE takođe preporučuje programe preseljenja velikih razmera, koji treba da budu međunarodnog karaktera u najvećoj mogućoj meri.** Takođe treba otvoriti druge bezbedne i legalne kanale, naročito promenu mesta ponovnog ujedinjenja porodica u okviru EU. Nadalje, preporučujemo mere koje uključuju uvođenje finansijskih instrumenata, suspenziju prava za one koji ne primenjuju sporazume o premeštanju, kao i delotvornije uključenje ovog pitanja u proces integracije. **Zapravo, postoji potreba korišćenja procesa pristupanja kako bi se ponovo naglasile vrednosti EU.**

Suočavanje sa izbegličkom i migrantskom krizom

„Jedan pozitivni aspekt ove situacije je nedržavni i neinstitucionalni odgovor na situaciju, koji je pozitivan na mnoge načine.“

ŠODER: Moramo da shvatimo kako je ovo izbeglička, a ne samo migrantska kriza. Preko 80% lica koja se kreću kroz Srbiju bi imale prava da dobiju azil po standardnim procedurama EU. Nerešeni sukobi u zemljama porekla (nasilje u Avganistanu, Iraku, a naročito u Siriji) jesu u korenu razvoja ovih pokreta. Turska je do sada primila skoro 3 miliona izbeglica iz Sirije. Previše izbeglica je prilikom prelaska Sredozemnog mora izgubilo svoj život, prepuštenih na milost i nemilost okrutnih krijućih.

Međutim, takođe je došlo do krize evropske politike i evropskih vrednosti. Osnove na kojima počiva Agencija UN za izbeglice i temelji na kojima počiva EU su slični u smislu cilja sprečavanja ponavljanja užasa koji su se desili u prvoj polovini 20. veka. Mnoge evropske i univerzalne vrednosti, na primer pravo na traženje i uživanje azila od progona su na taj način identični. Međutim, evropski sistem za azil i migracije nije dovoljno razvijen i usklađen kako bi zaštitio ove vrednosti. Videli smo značajan razdor i nedostatak solidarnosti među zemljama članicama EU. Dok su u Evropi mnoga pitanja usaglašena, politika azila i migracija je držana kao monopol nacionalnih Ministarstava unutrašnjih poslova. Ovo nije u skladu sa činjenicom i potrebom da od sredine 20. veka politika azila i migracija ne može više biti unutrašnja stvar bilo koje zemlje, već se mora shvatiti i tretirati kao međunarodno pitanje. Pored toga, poštovanje ljudskih prava i očuvanje bezbednosti, nacionalne i međunarodne, nisu u konfliktu, već se

međusobno dopunjaju. Pokušaji pojedinih država i institucija EU da razviju funkcionalne sisteme sa istinskom solidarnošću, nastavljaju da budu osujećeni nacionalnim šovinizmom ili strahom od autoriteta da postanu transparentnije u razvoju politika.

Ovo su neki od razloga zašto je evropski odgovor na krizu – za razliku od odgovora civilnog društva, Ujedinjenih nacija ili Srbije – bio suviše spor i neefikasan. Od proleća, broj izbeglica koji se kreće balkanskom rutom se udvostručavao svakog meseca do oktobra, kada je taj broj počeo radikalno da opada. Međutim, važni međunarodni sporazumi su postignuti samo tokom sastanka lidera, održanog 25. oktobra. Ali, većina ovih sporazuma nije implementirana i ako jesu, to je činjeno samo delimično i usporenno. Osim ako se ne razvije istinski funkcionalan i usklađen evropski sistem azila i migracija, u skladu sa važećim zakonom koji će biti u potpunosti implementiran, izbegličke i političke krize kao one iz druge polovine 2015. će se ponoviti, time narušavajući evropske vrednosti i solidarnost.

„Važno je vratiti se vladavini prava, ponovo staviti pravo u pogon.“

FLESENKEMPER: Ako uzmemo dokument od 7. marta kao polaznu tačku, možemo videti sve pravne probleme vezane za ovo pitanje, kao što je problem preseljenja i širenje saveza „spremnih“ zemalja. Takođe postoje lekcije koje su naučene iz pitanja vizne liberalizacije i njenog uključenja u politiku azila i migracija.

PETRONIJEVIĆ: U slučaju da se Turskoj odobri bezvizni režim, šta bi bio evropski odgovor na Ukrajinu, gde postoji veliko očekivanje u pogledu vizne liberalizacije?

LIHT: Treba da koristimo proces pristupanja kako bismo osnažili standarde i vrednosti. Države zapadnog Balkana su pokazale pozitivniji pristup ovoj krizi i migrantima uopšte nego tvrdo jezgro Evrope. Od

najveće je važnosti uključiti razmatranje politike azila u poglavlja 23 i 24. Konačno, ova kriza se mora sagledati iz perspektive koja se kreće od globalne ka lokalnoj.

BREJ: Što se tiče koalicije „spremnih zemalja“, izgleda da su neke zemlje zapadnog Balkana svesnije vrednosti o kojima je reč nego neke ključne zemlje EU. Postoji li mogućnost da bi neke zemlje mogle da se pridruže ovoj koaliciji tako što bi preuzele kontigente izbeglica i tako poboljšale svoju poziciju u pogledu procesa integracije u EU?

VOLARD: Kratkočrno gledano, **možemo očekivati da se ovo pitanje dalje posmatra kroz prizmu jačanja**

bezbednosti, uključujući i zadržavanje, i situacija u Grčkoj ide u tom pravcu. Što se tiče legalnosti vraćanja, postoji pitanje pozicije Turske kao bezbedne zemlje bez otvaranja debate o bezbednosti. **Kratkoročno gledano, EU je potrebna međunarodna pomoć u ovoj krizi, jer je kreiranje politike u EU postalo disfunkcionalno, a ova kriza predstavlja međunarodno pitanje i problem.**

2.

PRUŽANJE POMOĆI I SARADNJA „NA TERENU“

(Izlaganja Radoša Đurovića, Nikole Kovačevića, Vanje Bakalovića, Tvrkta Baruna i Frančeske Boneli; uz doprinos Johane Dajmel, Vladimira Petronijevića i Tobijasa Flesenkempera)

ĐUROVIĆ: Situacija na terenu je postala prilično dramatična od kada je kriza počela. Prvi utisak je vezan za humanitarnog radnika i njegov/ njen humanitarni pristup na terenu. Ali s druge strane, i dalje nedostaju empatija i razumevanje toga ko dolazi i šta se dešava na terenu.

Jedan od prioriteta balkanske rute je bilo brzo kretanje ljudi i njihova rešenost da idu dalje. Postoji mnoštvo problema na terenu, kao što su razdvojene porodice i deca koja su ostavljena. **Postoje mnoge potrebe, na koje humanitarno društvo i organizacije pokušavaju da odgovore.** Ali često se pruža samo humanitarna podrška bez pozadinske podrške, naročito kada postoji mogućnost kršenja ljudskih prava.

Sada je situacija je prilično različita jer su granice zatvorene. **A glavni utisak je taj da niko stvari ne posmatra iz ugla izbeglica u rešavanju njihovih problema.**

Krijumčarenje postaje sve prisutnije, a i stručno znanje nedostaje u značajnoj meri, što znači da ljudi koji su

„Ljudi dolaze bez bilo kakve alternative, ostavili su sve iza sebe i ne misle da mogu pronaći bezbednost u Turskoj.“

angajovani ne poseduju bilo kakvo prethodno znanje o pitanjima azila i izbeglica.

Teško je sistemu kao što je srpski da odgovori na potrebe ove krize, kada imate masovan priliv ljudi koji provode manje od 24 sata u Srbiji. Situacija se brzo menja i u ovom trenutku policija sprovodi postupke vezane za azil za one koji su ostali. S druge strane, izbeglice se plaše da će u uslovima ograničenja i zatvaranja granica na balkanskoj ruti, države biti u

iskušenju da negiraju problem sa kojim se suočavaju.

KOVAČEVIĆ: Postoje mnogi problemi u pogledu pristupa postupku dobijanja azila, naročito kada je reč o novim meraima koje se sada uvode.

Srpske vlasti ne razumeju u potpunosti koncept izbeglice. Ako neko lice ne zatraži azil, to ne znači da on/ona nije izbeglica. Osoba postaje izbeglica onog trenutka kada ona/on napusti svoju zemlju iz razloga navedenih u Konvenciji UN iz 1951.

Jedan od ključnih problema ostaje registracija. Postoje ljudi koji dolaze iz Bugarske i kojima se ne dozvoljava da započnu postupak registracije. Što se tiče postupka vezanog za azil, **jedan od razloga zašto se Srbija ne smatra bezbednom zemljom je taj što postupak dobijanja azila nije efikasan i pravičan.** Prvostepeni postupak dobijanja azila traje duže od zakonski propisanih 2 meseca. Vlasti i dalje automatski primenjuju koncept bezbedne treće zemlje. I dalje postoje odluke kojima se tražiocima azila odbijaju na osnovu koncepta bezbedne treće zemlje, zato što putuju kroz Tursku, Grčku ili Makedoniju.

„Prvostepeni postupak dobijanja azila traje duže od zakonski propisanih 2 meseca“.

Mi smo u potpunosti zanemarili svoje međunarodne obaveze koje smo preuzeeli posle ratifikacije Konvencije UN, kada smo 2008. godine odlučili da uspostavimo sopstveni postupak za dobijanje azila. **Kako bi kriza bila rešena, važno je dozvoliti ovim ljudima pristup postupku dobijanja azila koji bi bio ispravan i pravičan i omogućiti onima koji su odlučili da ostanu da se na pravi način integrišu u naše društvo.**

Srbija je kaznila preko 20.000 ljudi prošle godine zbog nelegalnog boravka, što je u suprotnosti sa članom 31. Ženevske konvencije iz 1951. Među ovim

ljudima najviše je Sirijaca, Iračana, Avganistanaca i drugih koji dolaze iz zemalja koje „generišu“ izbeglice.

U maju 2015, Komitet Saveta Evrope za sprečavanje mučenja objavio je svoja zapažanja o drugom periodičnom izveštaju Srbije i jasno naznačio da Srbija nema odgovarajući postupak prinudnog vraćanja, u kome bi svaki slučaj pojedinačno bio razmotren, kako bi se videlo postoje li rizici kršenja ljudskih prava u slučaju povratka u treću zemlju ili zemlju porekla. Ljudi koji se drže u tranzitnim zonama aerodroma "Nikola Tesla" ili na "ničijoj zemlji" između Srbije i Makedonije se ne tretiraju kao lica lišena slobode, što je u suprotnosti sa obavezujućom praksom Evropskog suda za ljudska prava (član 5-1-f)

BAKALOVIĆ: Hrvatska se suočava sa izbegličkom krizom otprilike šest meseci, i ovaj period je bio period velike usamljenosti za pravnike koji pružaju pravnu pomoć po pitanju azila i migracija. Bila je prava borba pronaći pravno opravdani odgovor i koji se to zakonski mehanizmi mogu primeniti u svakom datom trenutku. Postoje problemi sa načelom o zabrani proterivanja ili prisilnog povratka, a u kontekstu postizanja dogovora sa Turskom- budućnost ovog načela je nepoznata. Takođe, postojali su praktični problemi u pružanju pravne pomoći kada je reč o ljudima koji su pristigli u izbegličkom talasu, zato što mnogi od njih nisu dobili odluke u kojima se objašnjava njihov status. Još jedan problem predstavlja pristup ovim ljudima, jer se oni brzo kreću iz zemlje u zemlju. **Jedina budućnost pružanja pravne pomoći leži u istinskom osnaživanju i jačanju mreža država na balkanskoj ruti.**

BARUN: Jezuitska služba za pomoć izbeglicama-jugoistočna Evropa- na terenu je od početka krize. **UKUPNA SITUACIJA JE BILA KRITIČNA, NAROČITO NA POČETKU, ZBOG NEPREGLEDJENOSTI DRŽAVE.** Jedan od glavnih problema Jezuitske službe jeste nedostatak prevodilaca. Jedna vrsta pomoći koju smo pružali bila je pomoći onim članovima porodice koji su ostavljeni. Izbeglice su pokazale zahvalnost svima koji su im pružili brigu i pomoći. Sa aspekta pravne pomoći, niko zapravo nije želeo azil u Hrvatskoj. Samo 21 lice je zatražilo azil, a troje njih je sačekalo konačnu odluku. Što se tiče saradnje, postojala je solidarnost

Suočavanje sa izbegličkom i migrantskom krizom

sa nevladnim organizacijama, međunarodnim organizacijama i državnim činiocima. Pristup Jezuitske službe je takav da služi onima koji služe izbeglicama, kako bi se olakšala situacija na terenu.

„Sa aspekta pravne pomoći, niko zapravo nije želeo azil u Hrvatskoj. Samo 21 lice je zatražilo azil, a troje njih je sačekalo konačnu odluku.“

BONELI: U maju 2015 UNHCR i njegovi partneri su uvideli da je situacija vanredna i da je potrebno brzo uspostavljanje koordinacije izbegličkog modela UNHCR-a. Ova koordinacija mora da se efikasno proširi na različite oblasti, nivoe i lokacije. Prvi međuagencijski koordinacioni sastanci su održani početkom juna, a zatim je početkom jula otvoren

„Kada je reč o koordinaciji, svi akteri su se suočili sa velikim izazovom da prilagode svoju uobičajenu metodologiju situaciji koja je sada potpuno drugačija.“

centar u Preševu. Od samog početka naša koordinacija je bila usmerena na kompletno uključivanje vlasti i lokalnog civilnog društva.

Zatvaranje mađarske granice sredinom septembra je dovelo do masovnog preusmeravanja izbeglica i do novih izazova. Uvek je najvažnije – ali i teško – brzo obezbediti i rasporediti dovoljno prevodioca, kako bi se pružile informacije o humanitarnoj pomoći i zaštiti. Drugi izazov u procesu koordinacije je bio da se svi akteri podstaknu da se brzo prilagode konstantnom menjanju situacije. Civilno društvo je bilo ključno u obezbeđivanju efektivnog humanitarnog odgovora i u podršci funkciji koordinacije UNHCR-a.

DEIMEL: Želela bih da postavim pitanje upućivanja slučajeva velikog broja dece bez pratrje na Interpol, kako bi se ovaj problem rešavao i na terenu.

ĐUROVIĆ: U pogledu ovog pitanja (dece bez pratrje), mi se uvek obraćamo i policiji i Centru za socijalni rad, ali ne možemo doći do Interpola. Problem razdvojenih porodica je ogroman. Moramo pozivati specijalizovane službe na teren kako bismo sprečili krijumčarenje dece.

BONELI: Pokušavamo da budemo inovativniji kada je reč o odgovaračjem rešavanju ovog pitanja i da izgradimo kapacitete Centra za socijalni rad, kao i da razvijemo standardne operativne procedure.

PETRONIJEVIĆ: Pre ove krize Srbija i druge zemlje u regionu nisu smatrala politiku migracije i azila važnim političkim prioritetom. Stoga su procedure vezane za migraciju i azil u Srbiji i regionu veoma mlade, a sada je trenutak da se otvori debata o politici migracije u regionu zapadnog Balkana i EU, naročito u kontekstu integracije u EU, zbog reformi i sveobuhvatnijeg pristupa ovom pitanju. Važno je otvoriti pregovore u poglavljima 23 i 24, i u okviru ove debate i reformskog procesa pokušati pronaći najbolja moguća rešenja za region zapadnog Balkana. **Takođe je veoma važno da se zemlje zapadnog Balkana uključe u debatu o budućnosti evropskih mera na ovom polju.**

FLESENKEMPER: Ko i kako je zapravo zaustavio izbeglice i mogućnost zemalja u regionu da se pridruže koaliciji spremnih (zemalja)?

ĐUROVIĆ: Same države su usklađivale kretanje izbeglica, i to su činile na sve restriktivniji način kako se kriza odvijala.

PETRONIJEVIĆ: Zemlje regiona moraju da preuzmu odgovornost za program preseljenja, ali pre svega sadržaj ovih programa mora biti poznat, jer postoji mnogo pitanja o kojima je potrebno diskutovati.

„Osnovno pitanje u svemu ovome je da li su zemlje kandidati ili potencijalni kandidati za članstvo u EU spremne da prihvate liberalni pristup politici migracija i azila, što je do sada bio deo pravnih tekovina EU.“

3.

ŠTA JE PREOSTALO ZEMLJAMA KOJE SU NA „RUTI“ DA UČINE?

(Izlaganja Zorana Drangovskog, Nenada Koprivice, Vladimira Petronijevića,
Emira Prcanovića, Maje Ladić, Brigitte Krum-Hansen)

DRANGOVSKI: Mere i odluke koje donose neke države utiču na situaciju na terenu. Hiljade ljudi je zaglavljeno između granica. **Najveći pritisak je trenutno na grčko-makedonskoj granici, gde se nalazi oko 30.000 izbeglica.** Granica nije zatvorena zbog samita EU-Turska, već je zatvorena zbog izjave/ dogovora koji su postigli šefovi policija država u vezi sa merama o kojima se razgovaralo na sastanku održanom u Zagrebu 18. februara 2016. Zapravo, ovaj dogovor se sprovodi i važan je, jer je doneo najveće promene. Dobro je poznato da balkanska ruta postoji već dugo vremena, ali **od juna 2015. godine ovu rutu je postalo veoma lako preći i mnogi ljudi su bili ohrabreni da upravo njome krenu.**

„Granica nije zatvorena zbog samita EU-Turska, već je zatvorena zbog dogovora koji su postigli šefovi

su postigli šefovi policijskih službi na sastanku održanom u Zagrebu 18. februara 2016.“

Postoji mnogo promena koje se odvijaju. Jedna od njih je profilacija u cilju utvrđivanja kome je dozvoljeno da pređe ovu rutu, a kome nije. U kontekstu pomenute izjave, samo Sirijci, Iračani i Avganistanci mogu preći ovu rutu. S druge strane, u zakonu zemalja o kojima je reč ne postoje geografske odredbe, tako da ova odluka nema nikakvo pravno utemeljenje.

Uslovi koji su utvrđeni ovog februara na sastanku šefova policija značajno su uticali na ono što se dešava u praksi. Sada imamo oko 1.000 ljudi zaglavljenih u Makedoniji više od 20 dana zbog ovih mera. Najnovije dešavanje je profilacija koju je Makedonija obavila na granici sa

Grčkom. **Najveći razlog za zabrinutost u ovom trenutku je taj što registraciju i postupak određivanja statusa de facto sprovodi granična policija, a ne zvanično telo za određivanje statusa izbeglica.**

„Na granici sa Grčkom Makedonija čuva šengensku granicu, mada ona nije članica Šengena.“

KOPRIVICA: Crna Gora još uvek nije suočena sa ovom krizom, kao što svi dobro znaju. Ima malo javne diskusije- sa stanovišta države, ali i drugih aktera. Ukupni kapaciteti Crne Gore su vrlo ograničeni. **Ova situacija ne predstavlja samo krizu politike migracije, već i krizu demokratije u okviru EU.**

Crna Gora je otvorila 22 od 35 poglavlja u okviru pregovaračkog procesa i primila je pozivno pismo za članstvo u NATO. Crna Gora mora da poštuje međunarodne i evropske obaveze na polju politike migracije, što je jedan od njenih prioriteta. **Različiti glasovi koji se u ovoj krizi čuju iz EU su zaista zbumujući, budući da države nisu sigurne šta da čine.** Uprkos određenim poboljšanjima crnogorskog sistema azila i migracija poslednjih godina, napredak postignut u pogledu zaštite granica, suzbijanja nezakonitih migracija i osiguranja efikasne zaštite tražiocima azila, i dalje je ograničen. S druge strane, Crna Gora ima novi nacrt zakona o azilu, koji će biti usvojen ove godine.

Moram naglasiti koliko je malo napretka postignuto kada je reč o javnoj svesti. Postoje jake negativne predrasude opšte populacije prema migrantima zbog nepostojanja informativnih kampanja koje bi razvile javnu svest o problemima migracije. Takođe, važno je jačati kapacitete za uspostavljanje smislenog dijaloga

između države i civilnog društva.

PETRONIJEVIĆ: Od samog početka krize, Grupa 484 je insistirala da se ova situacija posmatra na tri nivoa: nivo EU, regionalni nivo (region zapadnog Balkana) i nacionalni nivo. Svi ovi nivoi su važni i svi su međusobno povezani.

Regionalni nivo je naročito važan, imajući u vidu da je region zapadnog Balkana područje koje je izašlo iz sukoba, i koje se još uvek suočava sa vrlo vidljivim ekonomskim i društvenim izazovima, zamrznutim sukobima i nedefinisanim međuetničkim odnosima. Jedan od razloga politike dobrodošlice izbeglicama u Nemačkoj bio je sprečavanje potencijalnih sukoba na području Balkana. **A jedna od preporuka je stalni dijalog na najvišem nivou sa zemljama zapadnog Balkana, kao i usklađivanje mera i nastojanje da se odrede suštinska pitanja i proaktivna politika u kontekstu procesa evropskih integracija.**

Što se tiče suštinskih pitanja, ona su definisana na nivou EU u tom smislu da **zapadni Balkan ne može biti parking za izbeglice**. Postoje potencijalni sukobi do kojih može doći u budućnosti, jer nema mnogo dokumenata koji se tiču odnosa zapadnog Balkana i EU u kontekstu ove krize. Zapravo, postoji samo jedan takav dokument- Akcioni plan od 17 tačaka, pri čemu su neke njegove odredbe otvorene za različita tumačenja. **Jedan takav potencijalni sukob vezan je za readmisiju državljana trećih zemalja.**

„Region zapadnog Balkana ne može biti parking za izbeglice“.

Što se tiče proaktivnog pristupa, postoje dve stvari koje se moraju naglasiti. Prva je položaj izbeglica koji su zaglavljeni u Srbiji i Makedoniji. Druga važna stvar je otvoriti debatu između zemalja regiona o zaštiti koja se pruža izbeglicama. Mora postojati diskusija o stvarima

koje im se mogu ponuditi, kao i o tome koja vrsta podrške se može pružiti. **Ova debata je od suštinske važnosti, jer ne postoji politika, naročito u oblasti integracije, koja se odnosi na pristup tržištu rada i obrazovnom sistemu.** Takođe može doći do određenih izazova i problema, poput sekundarnog kretanja.

Ima nekoliko razloga zašto je srpsko društvo pokazalo pozitivan odnos prema izbeglicama i migrantima. Pre svega, postoji istorijski razlog, jer je Srbija već bila suočena sa izbegličkim pitanjima u prošlosti. Potom, postoji politička poruka iza ove situacije, gde sredstva javnog informisanja u Srbiji šalju poruku da su izbeglice samo u tranzitu kroz Srbiju i da neće tu i ostati.

PRCANOVIĆ: Bosna i Hercegovina nije bila svedok bilo kakvih dramatičnih promena kada je reč o azilu i migracijama. Ali ako ruta migranata i izbeglica promeni pravac prema teritoriji Bosne i Hercegovine, biće teško očekivati da će sadašnji sistem biti u stanju da pruži tražiocima azila sve pogodnosti. UNHCR igra vitalnu ulogu u praćenju i razvoju sistema azila, i još uvek finansijski podržava kreiranje mera, kao što su podzakonski akti, što omogućava pristup pravima, usmerava pomoć ka ljudima o kojima je reč, neposredno pomažući centar za prijem tražilaca azila neophodnim finansijskim sredstvima, ali i omogućavajući pružanje pravne pomoći od strane različitih nevladinih organizacija.

„Ako migrantska i izbeglička ruta promeni pravac prema teritoriji Bosne i Hercegovine, biće teško očekivati da će sadašnji sistem biti u stanju da pruži sve

pogodnosti tražiocima azila.“

Vlada je donela nov Zakon o azilu i nov Zakon o strancima. Bilo je nekoliko vrlo značajnih izjava ministra za bezbednost prošle godine. Zapravo, on je izjavio u septembru prošle godine da Bosna i Hercegovina može prihvati do 5.000 izbeglica. Postoje kapaciteti za smeštaj ljudi, ali su vrlo ograničeni. Zamenik ministra za bezbednost je nedavno izjavio da je malo verovatno da će mnogi migranti koji koriste balkansku rutu ostati u bilo kojoj zemlji zapadnog Balkana. Ovo ministarstvo i relevantna tela prate situaciju u regionu po pitanju izbeglica i migranata. Ukoliko se javi potreba, Bosna i Hercegovina je pripremila akcioni plan polazeći od bezbednosnih i humanitarnih aspekata prijema i tranzita izbeglica, sa Ministarstvom za bezbednost kao glavnim akterom. Ovaj plan je sastavljen krajem septembra 2015. **Grupa NVO, Crveni krst, UNHCR i različite zainteresovane strane koje igraju važnu ulogu u sistemu azila i migracija, bili su pozvani da eventualno pruže obećanja u pogledu kapaciteta i finansijske pomoći Ministarstvu ukoliko bi to bilo potrebno, kako bi se izašlo na kraj sa humanitarnom krizom.** Ali kada su uzeli u ruke ovaj dokument, bili su iznenadeni kada su videli da je prvih 10 tačaka bilo više o bezbednosnim aspektima priliva izbeglica, nego o humanitarnim aspektima.

Unutar Bosne i Hercegovine se odvijaju razgovori o tome gde bi se moglo desiti promene rute migracije, što znači da bi izbeglicama mogao biti dozvoljen prolaz preko Albanije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine.

Savet ministara je usaglasio određene aktivnosti i imenovao koordinacioni tim za izbegličku i migrantsku krizu u Bosni i Hercegovini. Ovo koordinaciono telo tesno sarađuje sa vladom Srbije, naročito sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, ali i sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Makedonije. Oni su već posetili Preševo i Šid, zato što su želeli da vide kako su srpske vlasti organizovale prijemne centre i kako rade sa izbeglicama.

LADIĆ: Slovenačka vlada naglašava bezbednosni aspekt od septembra 2015., predstavljajući izbeglice kao potencijalni bezbednosni rizik. Vlada je stalno naglašavala bezbednost slovenačkih građana, a rezultat ovakvog diskursa je očiti porast rasizma, fašizma, govora mržnje i protesta protiv tražilaca azila. U Sloveniji je zapažena slična reakcija u prošlosti prema Romima i radnicima migrantima i izbeglicama iz bivših jugoslovenskih republika. **Vrhunac neprijateljskih reakcija u Sloveniji je bio slučaj kada je država želela da smesti šestoro dece mlađe od petnaest godina u jednu školu i studentski dom. Roditelji slovenačke dece i neki (ne svi) profesori iz ove škole su protestovali i rekli da će povući svoju decu iz škole i doma ako do toga dođe.** **Konačno, država nije smestila decu u tu školu (i dom).** Takođe ima puno problema na terenu sa ljudima koji prolaze kroz Sloveniju. U praksi je najproblematičnija mera profilacija ljudi na granici. Gđa Ladić je takođe pomenula da se u Sloveniji sada menja Zakon o međunarodnoj zaštiti, tako što postaje restriktivniji.

Što se tiče spiska bezbednih zemalja, slovenačka vlada je taj spisak dodatno proširila, uključujući, pored bivših jugoslovenskih republika, i Albaniju, Tursku, Maroko, Tunis, Alžir i Egipat. **Grupa nevladinih organizacija u Sloveniji je pripremila predloge vladu za utiranje bezbednog puta do EU tako što će nelegalna migracija postati legalna putem izdavanja humanitarnih viza, obezbeđivanja većih kvota za premeštaj izbeglica i poboljšanja programa integracije, kao i putem pružanja humanitarne i finansijske pomoći susedima Sirije.**

„Najvažnije da konačno ovo bude priča o izbeglicama, jer do sada je to bila priča o EU.“

Gđa Ladić je zaključila rečima o globalnoj perspektivi ove krize i postavila pitanje da li smo spremni da se odrekнемo dela svoje lagodnosti da bi pomogli drugima.

KRUM-HANSEN: Ovo nije samo evropska izbeglička kriza, već je u pitanju međunarodna izbeglička kriza. Kada je reč o međunarodnim obavezama, potrebno je podsetiti sve aktere da su svi oni potpisnici Konvencije UN iz 1951, tako da ovde nije samo u pitanju pristup EU. Pristup EU je vrlo važan i zakoni zemalja kandidata moraju biti u skladu sa zakonodavstvom EU, ali istovremeno postoji odvojeno pitanje da li su ove zemlje spremne da učestvuju u podeli međunarodne odgovornosti i u međunarodnoj solidarnosti. Na raspolaaganju su značajni resursi za one koji hoće da budu deo rešenja. Stvar je u tome da se postojeći resursi koriste sa odlučnošću da se nešto uradi i da se pokrene akcija na terenu. **Još jedan važan aspekt tekuće situacije jeste činjenica da je u ovom procesu došlo do razdvajanja porodica.** Svedoci smo da u evropskim zemljama postoje sve restriktivniji zakoni o ujedinjenju porodica, što taj proces čini sve težim. Prema tome, potrebno je zalagati se za obnavljanje porodičnih veza.

„Moramo se zalagati za obnavljanje porodičnih veza.“

Spisak preporuka:

Kratkoročne preporuke:

Za vlade, donatore, međunarodnu zajednicu:

1. Pozvati na samit Procesa saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP)
2. Učestvovati u procesu preseljenja
3. Osigurati zakonitost dogovora koji je sklopljen sa Turskom
4. Obezbediti bezuslovni pristup postupku traženja azila i puno poštovanje načela o zabrani proterivanja ili prisilnog povratka
5. Uzdržavanje od ubrzanih procedura prisilnog povratka
6. Povratiti/uspostaviti zakonitost u takozvanim „kriznim tačkama“

Za civilno društvo:

1. Koristiti i angažovati regionalne inicijative i okvire, tj. Regionalnu inicijativu za migracije, azil i izbeglice (MARRI) i Regionalni savet za saradnju (RCC)
2. Biti oprezan zbog procesa koji se već odvijaju ili će se neizbežno odvijati u suprotnom smeru –mešovite migracije, readmisija, itd.
3. Pribegavati sudskom postupku gde i kad je moguće kako bi se vlasti držale odgovornim

Srednjoročne preporuke:

Za vlade, donatore, međunarodnu zajednicu:

1. Posvetiti više pažnje prevenciji sekundarnih kretanja
2. Uskladiti granične propise
3. Postići dogovor o „sigurnim trećim zemljama“
4. Omogućiti prostor i forme za uključivanje civilnog društva
5. Osnovati novo granično telo

Dugoročne preporuke:

Za vlade, donatore, međunarodnu zajednicu:

1. Poglavlje 24 (u okviru pristupnih pregovora sa potencijalnim članicama EU) mora predstavljati okvir za razmatranje i merenje napretka postignutog u migracionim politikama
2. Ne posmatrati izbeglice/migrante samo kao teret, već i kao ljudе koji doprinose lokalnoј ekonomiji
3. Izbeglice/migranti se u izvesnoj meri moraju konsultovati pre nego što integracija počne, „ne možemo odlučivati umesto njih“
4. Vratiti se praksi integrisanog upravljanja granicom!

Za civilno društvo:

1. Sprečiti da proces pristupanja EU postane proces „zavadi pa vladaj“
2. Otvoriti ozbiljnu debatu o multikulturalnoј budućnosti Evrope

